

Anbefaling for internadvokater

Vedtatt av Advokatforeningens hovedstyre

5. desember 2014

1 Innledning

Advokatvirksomhet kan organiseres på flere måter, men skal uansett utøves i samsvar med god advokatskikk, jf. domstolloven (dstl.) § 224.

Denne anbefalingen gjelder advokatvirksomhet som utøves av internadvokater. Med «internadvokater» menes ansatte advokater som i det vesentlige utfører oppdrag for sin arbeidsgiver m.v., jf. dstl. § 223 første ledd bokstav a. Arbeidsgiverne kan være bedrifter, organisasjoner, stat og kommuner, og omtales i det følgende som "virksomheter".

Advokatvirksomhet som utøves av advokater ansatt i foreninger og lag når bistanden i det vesentligste ytes til medlemmene (organisasjonsadvokater), eller drives av stat eller kommune for å dekke et sosialt behov for rettshjelp, jf. hhv. dstl. § 233 første ledd bokstav b og c, omfattes ikke av anbefalingen. Anbefalingen kan, så langt den passer, likevel gis anvendelse for organisasjonsadvokater i tilfeller hvor organisasjonsadvokaten yter advokatbistand til sin arbeidsgiver.

Privatpraktiserende advokater og internadvokater kan dels ha likeartede advokatetiske utfordringer, og dels ha utfordringer som er mer fremtredende for den ene gruppen enn for den andre. Internadvokater vil i tillegg kunne ha arbeidsoppgaver knyttet til administrative eller kommersielle forhold hos arbeidsgiver. Internadvokatenes ulike roller fordrer en bevisst holdning fra advokatens side. Formålet med denne anbefalingen er å utdype anvendelsen av Regler for god advokatskikk på områder som kan være særlig aktuelle for internadvokater. Anbefalingen omfatter i tillegg enkelte forhold som ikke reguleres av Regler for god advokatskikk.

2 Anbefaling for internadvokater

2.1 Utgangspunkt

Internadvokater er underlagt Regler for god advokatskikk.¹

2.2 Klientforholdet

Internadvokatens klient er virksomheten som advokaten er ansatt i eller bistår i den enkelte sak. Det understrekes at:

- Internadvokaten arbeider på oppdrag fra sin klient. Klienten disponerer over saken på samme måte som ved bruk av privatpraktiserende advokater.
- En instruks for virksomhetens bruk av advokattjenester eller en standard oppdragsbekreftelse, kan være et egnet verktøy for å klargjøre rammene for hvordan advokatoppdragene skal bestilles og utføres, samt regulere ansvarsforhold og oppgavefordeling.
- Internadvokaten er ved utførelse av advokatoppdrag underlagt de alminnelige regler som gjelder for advokat-klientkorrespondanse, herunder taushetsplikt og vitne- og beslagsforbud.
- Internadvokatens rolle kan føre til nære relasjoner til andre ansatte i virksomheten. Dersom det oppstår motstridende interesser mellom virksomheten og ansatte, vil advokatens klientforhold til virksomheten være til hinder for at vedkommende rådgir den ansatte i samme sak. Eventuelle spørsmål om interessekonflikt må løses iht. Regler for god advokatskikk.
- Rådgivning til selskap og fellesforetak («joint ventures») utenfor arbeidsgivers konsern/virksomhet bør avklares med arbeidsgiver og vurderes i forhold til betingelsene i domstoloven § 233 første ledd bokstav a. Ved slik rådgivning må også ansvars eksponering og omfang av forsikringsdekningen vurderes nærmere. For offentlig ansatte advokater må det særlig vurderes om bistanden utløser krav om sikkerhetsstillelse, jf. advokatforskriften § 2-1 tredje ledd. Offentlige rettssubjekters bruk av andre enn egne ansatte advokater kan nødvendigvis gjøre kunngjøring og konkurranse etter lov om offentlige anskaffelser.

¹ Jf. advokatforskriften kap. 12: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-12-20-1161/KAPITTEL_13#KAPITTEL_13

2.3 Uavhengighet

Reglene om advokaters uavhengighet fremgår av Regler for god advokatskikk, særlig punkt 2.1. Det må ved organisering av virksomhetens advokater legges vekt på kravet om at advokater skal være uavhengige.

Organisering i egne juridiske avdelinger vil generelt kunne bidra til å fremme advokatens uavhengighet.

Følgende presiseres hva gjelder kravet til uavhengighet:

2.3.1 Arbeidsgivers styringsrett

Arbeidsgivers styringsrett kan ikke begrense advokatens uavhengighet i advokatens faglige rådgivning.

- Det følger av Regler for god advokatskikk at advokaten ikke må la seg påvirke av klienten til å tilsidesette sin overordnede plikt til å fremme rett og hindre urett eller å opptre i strid med rettslige eller yrkesetiske krav. Advokaten plikter å fremheve sitt syn overfor klienten selv om det går på tvers av klientens ønsker.
- Regler for god advokatskikk forutsetter at arbeidsgiver ikke har instruksjonsrett hva gjelder advokatens faglige gjennomføring av oppdraget, herunder særlig regelverksfortolkning, advokatens skjønnsutøvelse og advokatetiske vurderinger, herunder om advokaten overhodet kan påta seg oppdraget. Når en arbeidsavtale angir at man er ansatt som advokat, vil ikke arbeidsgiver kunne gi instruksjoner om den faglige utførelsen av advokatoppdraget med grunnlag i arbeidsgivers styringsrett.

2.3.2 Styreverv

- Internadvokater har som utgangspunkt anledning til å inneha styreverv i virksomheten hvor vedkommende er ansatt, f.eks. i selskaper i samme konsern.
- Ved avgjørelsen av om en advokat skal påta seg et styreverv, må kravene til uavhengighet iakttas, se Advokatforeningens anbefaling til god praksis vedrørende advokater og styreverv av 28. januar 2004.²

2.3.3 Deltakelse i den daglige ledelse

- Internadvokater har som utgangspunkt adgang til å delta i virksomhetens ledergruppe. I slike situasjoner må advokaten være seg bevisst hvilken rolle som utøves. Vanligvis vil arbeidet i ledergrupper ikke være omfattet av det som naturlig inngår i internadvokatens advokatvirksomhet. Advokaten må vurdere i hvilken grad vedkommende bør yte advokatbistand i saker som har vært behandlet av gruppen som advokaten deltar i.

² Tilgjengelig på <http://www.advokatforeningen.no/advokatetikk/god-advokatskikk/retningslinjer-for-advokater-med-styreverv/>

2.3.4 Økonomiske incitamenter: Lønn, bonus, investering i klientselskaper

- Det følger av Regler for god advokatskikk at advokaten ikke må ha personlige interesser knyttet til gjennomføringen av oppdraget eller utfallet av dette.
- Internadvokater bør derfor ikke ha lønns- eller bonusgodtgjørelser som er egnet til å påvirke advokatens rådgivning.
- Kravet til uavhengighet er likevel ikke til hinder for at internadvokaten – på linje med andre i virksomheten – f.eks. mottar bonus som følge av virksomhetens generelle måloppnåelse. Kravet til uavhengighet er heller ikke til hinder for at virksomheten kan fastsette økonomiske incitamenter knyttet til interne forbedringsprosesser eller måloppnåelse hos internadvokaten (effektivisering og kostnadskutt i juridiske avdelinger, forbedring av servicegrad, gjennomføring av opplæring i virksomheten mv.).
- Ved vurderingen av om en internadvokat skal foreta investeringer i det selskap som er advokatens klient, må kravene til uavhengighet iakttas, se Advokatforeningens anbefaling til god praksis vedrørende investering i klientselskaper av 28. januar 2004.³

2.4 Taushetsplikt og fortrolighet

Advokaters taushets- og fortrolighetsplikt følger av straffeloven § 144 og Regler for god advokatskikk punkt 2.3. Følgende forhold bør ivaretas særskilt ved internadvokaters organisering av sin virksomhet:

- Advokat-klientkorrespondanse bør arkiveres i egne fysiske/elektroniske arkiveringsystemer som er klart adskilte fra virksomhetens øvrige arkivsystemer, og hvor tilgangen er begrenset til juridisk avdeling, eventuelt den enkelte internadvokat.
- Offentlig ansatte advokater bør av samme grunn så langt det er mulig føre egen journal, adskilt fra organets øvrige journal. Advokaten har i utgangspunktet taushetsplikt også om hvorvidt det foreligger en henvendelse fra klienten. Advokaten må ivareta sin taushets- og fortrolighetsplikt ved besvarelse av innsynskrav etter offentleglova, jf. offentleglova § 13. Krav om innsyn i dokumenter og lignende som er relatert til advokatoppdraget bør henvises til klienten.
- Internadvokaten bør ha et låsbart kontor eller tilgang til annen låsbar oppbevaring av dokumenter, slik at det daglige arbeidet kan gjennomføres uten brudd på taushets- og fortrolighetsplikten. Der internadvokatene er organisert som en egen avdeling bør det etableres et system for adgangskontroll som sikrer at bare avdelingens ansatte gis tilgang avdelingens lokaler.
- Ved utforming av arbeidsplassen (valg mellom separate kontorer, samlokalisering, kontorlandskap) må det tas hensyn til at dokumenthåndtering og samtaler med klienter skal kunne foretas i fortrolighet.

Det er bare den som har kompetanse til å handle på vegne av virksomheten i det forhold saken gjelder som kan samtykke til at taushetsplikten settes til side.

³ Tilgjengelig på <http://www.advokatforeningen.no/advokatetikk/god-advokatskikk/retningslinjer-for-advokater-med-styreverv/>

2.5 Forsikring og erstatningsansvar

Det gjøres særskilt oppmerksom på at profesjonsansvarsforsikringer for bedriftsadvokater har et begrenset dekningsområde, og vil ikke dekke ansvar for skade eller tap som forvoldes ved virksomhet i ansettelsesforholdet. Internadvokater ansatt i det offentlige og som bare utfører oppdrag for sin arbeidsgiver er ikke underlagt krav om sikkerhetsstillelse. Ønsker advokaten å redusere sin personlige risiko i forbindelse med erstatningskrav, kan dette eksempelvis gjøres ved å tegne ordinær ansvarsforsikring for privatpraktiserende advokater som vil dekke erstatningsansvar pådratt overfor tredjepersoner (ikke overfor arbeidsgiver) eller ved at arbeidsgiver erklærer at advokaten skal holdes skadesløs.
